

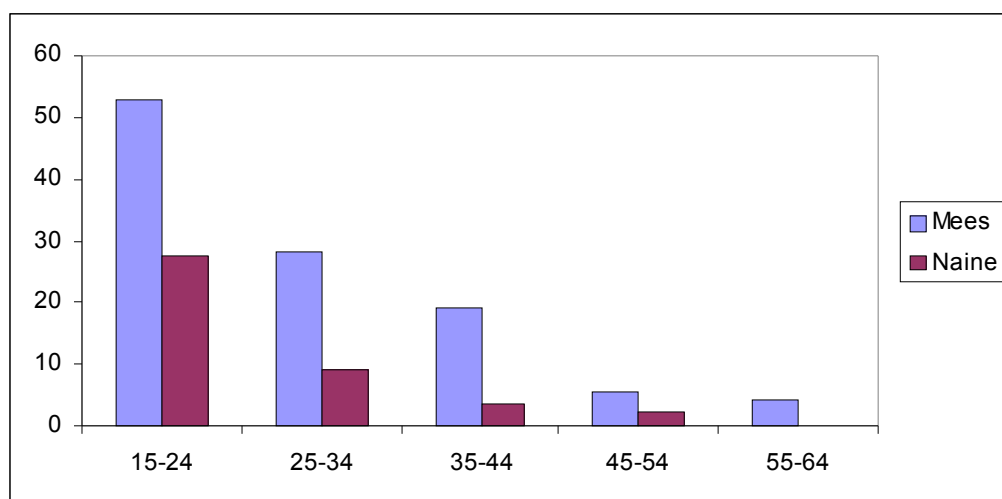
Narkootikumide levimus rahvastikus

K. Abel

Võrreldes 1998 aasta ja 2003 aasta elanikkonnaküsitluste andmetel võime väita, et uimastitega katsetajate osakaal on elanikkonna hulgas märgatavalt kasvanud. Kui 1998 aasta küsitlus näitas, et narkootikumidega katsetajate osakaal oli 6% ringis, siis 2003 aastal läbi viidud küsitluse alusel oli narkootikumide proovinud juba 14% 18-69 aastastest (Hansson 2004).

2003 aasta elanikkonnaküsitluse tulemustele tuginedes oli elu jooksul narkootikumide tarbimine 15-64 aastaste hulgas 15,4% ja nooremas vanusegrupis (15-34 aastased) 28,4%. Inimeste arv, kes olid vähemalt korra elu jooksul narkootikumidega eksperimenteerinud oli tunduvalt suurem nooremas vanusegrupis (Joonis 6).

Joonis 6. Uimastite tarbimine vähemalt korra elu jooksul soo ja vanusegruppide lõikes 2003 aastal (%)

Allikas: Elanikkonnaküsitlus „Eesti 2003“, TPÜ RASI.. EMCDDA standardtabel nr 1 2004.

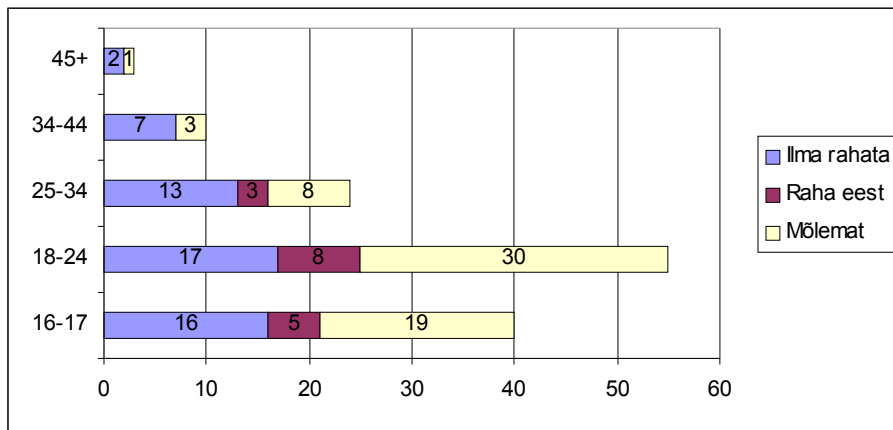
Võrreldes 2003 aasta elanikkonnaküsitluse andmeid 1998 aasta küsitluse tulemustega, siis võime märgata, et elu jooksul narkootikumide tarbinute osakaal on tõusnud. Kuna 1998 aasta ja 2003 aasta uuringu vanusegrupid ei ole sarnased, seoses 15-17 aastaste noorte lisamisega valimisse, ei saa me EMCDDA standardtabeli põhjal võrrelda kahe aasta uuringuid (vt ka peatükki andmekvaliteet ja võtmeindikaatorid). Küll aga on võrdlus võimalik Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi andmetele tuginedes, kus illegaalsete uimastite kasutamine elu jooksul oli 18-24 aastaste naiste seas 1998 aastal 9,4% ja meestel 24,7% , ning 2003 aastal vastavalt 31,2% naistel ja 57,7% meestel.

Elanikkonnaküsitluse "Eesti 1998" andmetel oli kõrgem elu jooksul narkootikumide tarbimise osakaal mitte-eestlaste hulgas, kuid 2003 aasta küsitluse tulemuse vahe puudus. 20% mitte-eesti meestest ja 20% eesti meestest ning 8% nii eesti kui mitte-eesti naistest olid tarvitanud narkootikume vähemalt korra elu jooksul (Hansson 2004).

Samuti hakkab narkootikumide tarvitamisel kaduma vahe linna ja maaelanike vahel. Vastanute osakaal, kes olid vähemalt korra proovinud narkootikume oli Tallinnas 18% ning maapiirkondades 12-13% (Hansson 2004).

2003 aasta uurimuse andmeil oli narkootikume pakutud samale või pisut suuremale osale inimestest, kui oli illegaalsete uimastitega katsetajaid. 18-24 aastastest oli 55% vastajatest pakutud narkootikume (Joonis 7), mis on sarnane 18-24 aastaste narkootikumidega katsetajate osakaalule (Hansson 2004).

Joonis 7 Osakaal inimestest, kellele oli narkootikume pakutud (%)

Allikas: TPÜ, RASI Elanikkonnaküsitlus „Eesti 2003“

Peaaegu pooled, kes olid mingisugust illegaalset uimastit proovinud olid seda teinud 14-18 aastasel. Rohkem kui kolmandik oli proovinud esimesel korral kanepit, amfetamiiniga alustas 2003 aasta andmetel 12 % ja ecstasyga 5-6% (ibid.).

Elanikkonnaküsitluse andmed võimaldavad meil vaadata narkootikumide kasutamist elanikkonnas vastavalt erinevatele narkootilistele ainetele. Vaadeldes tabelit 1 ja 2 võime näha, et nii viimase 12 kuu tarbimise kui ka viimase 30 päeva tarbimise puhul on kanepitarbimine esikohal, millele järgnevad ecstasy ja amfetamiini tarbimine. Viimase 12 kuu kanepi tarbimine oli 15-64 aastaste hulgas 4,6% ning 15-24 aastaste hulgas 18,2%. Viimase 12 kuu ecstasy tarvitamine 15-64 aastaste hulgas oli 1,7% ja 15-24 aastaste hulgas 6,1%. Soo aspekti vaadeldes, näeme, et viimase 30 päeva amfetamiini tarvitamine ning viimase 12 kuu amfetamiini tarvitamine oli naistel kõrgem kui meestel. Suured erinevused

tulevad sisse ka uinutite ja rahustite kasutamisel, kus naiste hulgas oli tarvitamine suurem kui meeste hulgas. Ainsa erandina võib siin võtta vanusegruppi 15-24 eluaastat(Tabel 2).

Tabel 1 Uimastite kasutamine 15-64 aastaste elanike hulgas 2003. a. (%)

Uimasti	Tarvitamine viimase 12 kuu jooksul (%)			Tarvitamine viimase 30 päeva jooksul (%)		
	15-64			15-64		
	M	N	K	M	N	K
Kanep	7,5	0,3	4,6	2,4	0,6	1,4
Heroiin	0	0	0	0,1	0	0,1
Kokaiin	1,2	0,1	0,6	0	0	0
Amfetamiin	2,2	0,5	1,3	0,3	0,4	0,3
Ecstasy	2,8	0,7	1,7	0,6	0,2	0,4
LSD	0,7	0	0,3	0	0	0
Uinutid ja rahustid	12,9	26,2	20,4	8,2	15,1	12,1

Allikas: TPÜ RASI Elanikkonnaküsitlus „Eesti 2003“. EMCDDA standardtabel nr 1 2004.

Tabel 2 Uimastite kasutamine 15-34 aastaste elanike hulgas 2003. a. (%)

Uimasti	Tarvitamine viimase 12 kuu jooksul (%)						Tarvitamine viimase 30 päeva jooksul (%)					
	15-24			25-34			15-24			25-34		
	M	N	K	M	N	K	M	N	K	M	N	K
Kanep	25,5	11,3	18,2	3,1	0,5	1,6	9,3	3,0	6,1	0,8	0	0,3
Heroiin	0	0	0	0	0	0	0,6	0	0,3	0	0	0
Kokaiin	3,1	0,6	1,8	1,6	0	0,6	0	0	0	0	0	0
Amfetamiin	9,3	1,8	5,5	0	0,5	0,3	1,2	1,1	1,2	0	0,5	0,3
Ecstasy	10,6	1,8	6,1	0,8	1,6	1,3	2,5	0,6	1,5	0	0,5	0,3
LSD	3,1	0	1,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uinutid ja rahustid	11,5	16,8	14,2	4,8	19,0	13,3	8,1	7,7	7,9	3,9	9,5	7,3

Allikas: TPÜ RASI Elanikkonnaküsitlus „Eesti 2003“. EMCDDA standardtabel nr 1 2004.